

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. II. An causa per se ex se inefficax effectûs reddat causaliter voluntarium effectum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

fit physica aut moralis impotentia vitandi, occasio peccandi censetur voluntaria, involuntaria autem est, siue fit physica, siue moralis impotentia vitandi, & ideo tunc sumpta materialiter seu secundum se potest adiri, aut retineri, quia secundum se non est peccatum, sed duntaxat proxima dispositio ad peccandum: formaliter tamen sumpta semper est vitanda, id est periculum illud peccandi, quod secundum se spectatum, & materialiter sumptum est proximum, certum, aut probabile, tenemur remedijs spiritualibus ex-

tenuare, seu reddere remotum ex proximo.

Quod urgens necessitas efficiat periculum proximum peccandi involuntarium docuit S. Basil. *in constitut. Monastic.* 6. 4. pag. 489. dicens: *qui urgente aliqua causa, & necessitate se periculo obijcit, vel permittit se esse in illo, cum tamen alias nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invictum illud subire, & ideo pro-*
videbit DEUS, ne in illo pereat.

§. II.

An causa per se ex se inefficax effectus reddat causaliter voluntarium effectum.

42. **D**ixi num. 39. causam per se inefficacem esse illam, quæ ex natura sua est ordinata ad effectum, quin in hunc notabiliter influat, nec majore ex parte est conjuncta cum effectui.

Questionis sensus est, an volitio causa per se ex se inefficacis sit volitio indirecta effectus prævisi secuturi, siue an sit voluntarius in causa.

Certum est quod effectus sit non modo causaliter, sed etiam formaliter, ac in se voluntarius, si sit formaliter intentus à ponente talem causam, ita P. Marin *de Actib. Hum.* D. 2. num. 71. probatur: illi est effectus formaliter, & in se voluntarius, qui illum procurat di-

rectè: seu apponit media ex intentione illum consequendi *per num. 14.* ubi statui etiam effectum in causa prævisum posse esse directè voluntarium, sed ponens causam per se ex se inefficacem effectus prævisi, hunc procurat directè, dum ponit media ex intentione illum consequendi: nam juxta omnium æstimationem afficitur tali effectui, illumque efficit mediante intentione, hæc enim ex causâ per se ex se inefficace efficit, causam per se, ex se efficacem effectus, siquidem hic majore ex parte sequitur ex ejusmodi causa posita ex directâ intentione effectus: sic secundum omnes Deo sunt voluntaria opera nostra bona non modo causaliter, sed etiam formaliter danti auxilia, & cogitationes in-

inclinantes ad bonum opus ex Intentione boni operis.

Difficultas igitur questionis propositæ in eo consistit an ponens causam per se ex se inefficacem e.g. pollutionis, in qua sibi non complacet, neque eam directè intendit, sit causaliter seu in causa voluntaria: quando causa ex se non habet ullum effectum, quam naturam irritare ad pollutionem.

Circa hanc difficultatem tres discurrendi modos inducit citatus Marin *n. 68*. Primus est Vasquez *1. 2. Diss. 115. c. 2. n. 9*. pollutionem seclusâ in ea complacentiâ, ac intentione esse duntaxat malam, quando sequitur modo indebito, quod fit tunc, quando ponitur causa de se carens omni effectû, præter irritare naturam ad pollutionem, ponitur, inquam, quia de accidente in somno sibi complacere, aut eam desiderare ex fine bono, nullam esse culpam, dummodo desiderium eam non causet, putat Vasquez.

Secundus est Oviedo *1. 2. Contr. 1. num. 67*. pollutionem non Intentam prævisam in causa ex natura sua primariò non ordinata ad Irritationem naturæ, seu ad pollutionem non esse prohibitam, seu malam. Ad hoc melius Intelligendum adverto; pollutionem dupliciter spectari posse: primò, ut est actus potentiæ generativæ, quod accidit, dum virtute potentiæ imaginativæ habentis objectum delectabile venereum excitantur Spiritus ad generationem naturâ suâ ordinati, appetitus sensitivus illud appetit, pollutio sequens inde extra matrimonium efficaciter volita est intrinsecè mortaliter peccaminosa utpote ordinata ad copulam. Secundò potest spectari prout est actus solius virtutis

R. P. Karch, Dissert.

expulsivæ virtutis seminalis eo modo, quo sudor expellitur: Ita Sanch. *l. 9. de matr. D. 45. n. 14*. cuius verba dabo *n. 78*. secundo modo non ordinetur ad copulam eamque desiderare ex honesto fine, caret Culpâ mortali, nisi desiderium eam causaret.

Nunc sic dicas, homicidium prævisum in ebrietate est causaliter voluntarium, etsi non sit principaliter ordinata ad illud, ergo etiam pollutio prævisa in causa principaliter non ordinata ad illam est causaliter voluntaria.

Respondeo esse disparitatem, quòd homicidium retineat suam objectivam malitiam semper, proinde etiam in ebrietate, & idcirco se inebrianti cum prævisione secuturi, non potest non esse imputabile, & voluntarium causaliter: è contra pollutio prout per accidens in somno, aut in ebrietate, & prout est actus virtutis expulsivæ, sicut expellitur sudor, non retinet suam turpitudinem materiale, seu objectivam.

Ex eodem capite Hæresis, blasphemia, maledictio, contumelia, detractio, perjurium prævisa in ebrietate non sunt causaliter voluntaria secundum Sanch. *lib. 1. moral. c. 8. nu. 24*. Vasq. *1. 2. D. 127. cap. 3*. (quos sequitur Marin. *num 68*.) & carent culpâ, quia non retinent suam malitiam objectivam, hæresis enim in esse talis (idem dic de alijs) constituitur, quòd fiat cum usu rationis.

Tertius modus est Sanch. *lib. 9. de matr. D. 45. n. 9*. negantis verbum veniale influere in pollutionem; est etiam communis sententia cum S. Th. *2. 2. q. 154. a. 5*. quod malitia pollutionis non

E

in-

intentæ sit pensanda ex culpa causæ, de his plura infra.

44. Resp. ad difficultatem ponenti causam per se ex se inefficacem pollutionis sine ratione excusante à culpa positionem causæ, sive ea causa sit talis, quæ de se solum habeat irritare naturam ad pollutionem, sive principaliter non sit ordinata ad hanc, sive sit verbum veniale, pollutio prævisa est voluntaria, & imputabilis ad solam culpam venialem, è contra si non sit obligatio vitandi causam per se inefficacem pollutionis, uti est levis tactus manûs aut amplexus in signum honestæ amicitia, &c. pollutio prævisa non est Imputabilis secluso periculo consensûs etiam ad culpam levem, ita Marin *num. 69 & 70.* Ratio partis prioris est, quod cum pollutio non sit directè intentæ, nec ea in se terminet complacentiam, non possit continere culpam graviolem, quam sit culpa causæ, cum sit solum voluntaria voluntaritate indirectâ, seu in causâ, sed dum est obligatio vitandi positionem causæ per se inefficaciter influentis in pollutionem,

positio causæ nequit continere culpam nisi venialem, ergo etiam pollutio prævisa continet solum culpam venialem.

Ratio posterioris partis sequitur ex *num. 41.* ubi nulla est obligatio vitandi causam per se efficacem pollutionis prævisa non intentæ, ibi nullatenus est pollutio secutura imputabilis causam ponenti. Ergo multò minùs imputari potest ad culpam etiam levem ponenti causam per se inefficacem, quando non est obligatio impediendi causam per se inefficacem, seu remotam pollutionis.

Responsio hæc procedit de quavis causa per se inefficaci, seu remota cujusvis alterius effectûs prævisi, hic enim censetur solum procurari leviter in causa tali, dum est obligatio non ponendi causam, seclusâ verò obligatione non ponendi, nec leviter censetur procurari eventus malus non intentus. Hæc extensio probatur iisdem rationibus, quibus probata est proxima resolutio ad difficultatem,

* *
*

§. III.

Objectionum Solutio contra Conclusionem positam numero 41, eâque novis Instantijs roboratur.

45. **O**bjicies 1. Causa causæ est causa causati per causam juxta receptum axioma, quod si aliquando est verum, debet verificari in causâ causæ per se efficaci, cum enim hæc communiter sit connexa cum eventu malo per *num. 38.*

causans ejusmodi causam causat in æstimatione morali hominum connexionem cum eventu malo, sed si sic, in æstimatione morali est illi voluntaria, & imputabilis connexio cum eventu, atque adeo etiam eventus malus.

Re-